

Til:
Tillitsvalte i FHF/lokallaga
Medlemmer i FHF

Kopi til: Rektor

Vår ref.: 10/25/A 1.08

14.02.2025

FHF-rundskriv 6/2025

Nytt idé- og prinsippprogram til høyring i lokallaga

Idé- og prinsippprogram for Folkehøgskoleforbundet (FHF) er organisasjonen sitt viktigaste politiske dokument. Dette legg føringar for styret, leiar og administrasjonen sitt arbeid i den komande fireårsperioden. Dagens idé- og prinsippprogram vart forankra hos våre tillitsvalde hausten 2021 og er gjeldande fram til landsmøtet, som blir arrangert på Karmøy folkehøgskule 26.-28. mai 2025. Eit nytt program blir presentert der, og lagt fram for medlemmene til drøfting.

Styret i FHF har sett ned ei nemnd som har utarbeidd forslag til ein revisjon av dagens program. Nemnda består av: Marianne Amundsen (stryet i FHF, Agder fhs.), Finn Birkeland (Åsane fhs.), Signe Strøm (Nansenskolen), Angelina K. Christiansen (Generalsekretær FHF) og Einar Opsvik (leiar FHF).

Forslaget til revidert idé- og prinsippprogram for perioden 2025-2029 blir med dette sendt ut på høyring til alle lokallag og alle medlemmer. Vi set pris på engasjement, tilbakemeldingar og forslag til endringar!

Endeleg forslag til idé- og prinsippprogram, og prioriterte arbeidsområde organisasjonen skal ha fokus på dei komande fire åra, vil styret formulere i etterkant av høyringsrunda på bakgrunn av dei innspel som blir kjem inn. Dette blir sendt ut saman med landsmøtedokumenta i slutten av april.

Vi oppmodar lokallagsleiar til å kalle inn til møte i lokallaget for å behandle vedlagte forslag til revidert idé- og prinsippprogram for Folkehøgskoleforbundet, og sende inn høyringssvar innan fristen.

Høyringsfrist er sett til 7. april. Høyringssvar sendast: angelina@folkehogskole.no.

Med beste helsing

Einar Opsvik
styreleiar

Angelina K. Christiansen
generalsekretær

Vedlegg: Forslag til Idé- og prinsippprogram 2025-2029

Idé- og prinsippprogram for Folkehøgskoleforbundet

For perioden 2025 - 2029

Del A: Idéprogram

Folkehøgskolens idégrunnlag

Norsk folkehøgskole startet som et folkeopplysningsarbeid, der Nikolai Fredrik Severin Grundtvigs skolesyn og menneskesyn var den viktigste inspirasjonskilden. Hans menneskesyn og skoletanker, som trakk veksler på både opplysningstidens rasjonalisme, romantikkens opplysningstanker og kristen-humanisme, la grunnlaget for et skoleslag med danning og folkelig opplysning som sine viktigste mål.

Grundtvig så på livet som «...et guddommelig Experiment af Ånd og Støv», der frie mennesker møter frie tanker, med respekt for det enkelte mennesket og livet i seg selv. Med utgangspunkt i dette ville han skape en historisk-poetisk skole hvor lærere og elever skulle møtes for å utforske livets gåte. Gjennom en fri utforskning av hvem vi er og hvor vi kommer fra, skulle skolen åpne opp for det som kunne være et fremtidig potensial. Elever og lærere skulle møtes i øynehøyde, og i en levende vekselvirkning mellom mennesker, historie, vitenskap, kunst og kultur, gjøre seg erfaringer og høste kunnskap. Denne kunnskapen dannet så grunnlaget for en forventning om hvordan fremtiden skulle bli.

Grundtvig ville skape en skole som tok utgangspunkt i menneskelivet slik det leves her og nå, samtidig som den anerkjente at mennesket som åndsvesen alltid vil søke ut over seg selv. Slik skulle man gi elevene livsopplysning, og gjøre dem i stand til å ta aktivt del i både eget liv og samfunnslivet.

Den frilynte folkehøgskolens verdigrunnlag

Verdisynet til den frilynte folkehøgskolen bygger på et humanistisk syn på individets frihet og ansvar for fellesskapet.

Frilynt folkehøgskole vektlegger grunnleggende humanistiske verdier, som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, likeverd, solidaritet og aksept for den enkeltes integritet. Skoleslaget tar med seg disse verdiene inn i en frilynt tradisjon, hvor folkelig danning, demokrati, ytringsfrihet og toleranse står sentralt.

Frilynt folkehøgskole har tro på at både enkeltmenneskets frihet, og ansvaret for fellesskapet og naturen, ivaretas gjennom etisk refleksjon rundt våre handlinger, kritisk fornuft og verdier som er forankret i menneskerettighetserklæringen og FNs bærekraftsmål.

Danning

Folkehøgskolen vektlegger folkelig danning, og ser på dette som en av grunnpilarene i et demokratisk samfunn. Folkelig danning er en prosess som utvikler evnen til å være oppmerksom på seg selv, sine medmennesker og den verden vi lever i. Gjennom dannelsingsprosessen utvikles de egenskapene og kunnskapene som kjennetegner et liv med selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet, og et liv hvor vi finner mot og entusiasme til å leve i frihet og fellesskap med andre.

Kunnskap er dannende når den gjør moralske og normative aspekt ved verden forståelig.

Menneskesyn og samfunnssyn

Mennesket er et undrende og skapende åndsvesen, som gjennom tanker, følelser og handlinger søker mening i og med livet. Alle mennesker er unike og utvikler seg i møtet med andre, basert på kjærlighet som en forutsetning for erkjennelse og læring.

Folkehøgskolen har tro på menneskets iboende muligheter, evner og vilje til å forme eget liv gjennom å tilegne seg kunnskap, ta ansvar og påvirke sine omgivelser og de sammenhenger det står i.

Unge mennesker skal lære å orientere seg i samtiden, gjøre seg opp egne meninger og ta egne valg, og bli en del av samfunnets demokratiske beredskap. Folkehøgskolene anerkjenner at samfunnet står overfor en rekke store utfordringer knyttet til overgangen til et bærekraftig samfunn, og ser det som en del av dannelsingsoppdraget.

Et flerstemt læringslandskap

Folkehøgskolen legger vekt på at læring skjer i sosiale fellesskap, og det sosialpedagogiske er like viktig som det faglige innholdet. En eksamens- og karakterfri skole er forutsetningen for en dialogpreget pedagogikk, som har de rette spørsmålene mer i fokus enn de riktige svarene, prosess mer enn produkt, den frie og likeverdige samtalen mer enn kunnskapsoverføring.

Et særtrekk ved folkehøgskolen er det flerstemte læringslandskapet ved skolene. Det pedagogiske arbeidet blir utført på flere ulike læringsarenaer, og involverer hele personalet på en skole. I tillegg til undervisningen er internatet en sentral del av rammene for det pedagogiske opplegget på skolene, og brukes aktivt i dannelsingsprosessen.

I samspill mellom å utvikle personlig autonomi og sosialt ansvar, utfordrer folkehøgskolen den enkelte til å se seg selv i en større sammenheng og reflektere over egne verdier.

Undervisningen i folkehøgskolen tar utgangspunkt i elevenes eget liv, lokale og kulturelle forankring. Pensum- og eksamensfriheten gjør at skolene kan sette rammene for forpliktende fellesskap som skaper mot, lyst og ansvar for å delta og lære. Læringen er praksis- og erfaringsbasert, og undervisningen er preget av et stort mangfold. Mye av læringen skjer mellom elever, og mellom ansatte og elever. Undervisningen utvikler elevenes evne til kritisk refleksjon, etisk bevissthet og solidaritet, gjennom deltagelse i forpliktende fellesskap.

Det flerstemte læringslandskapet legger til rette for danningen som er skoleslagets hovedmål.

Del B: Prinsippprogram

Basert på idégrunnlaget, danningssynet og menneskesynet som kommer til uttrykk ovenfor, skal Folkehøgskoleforbundet arbeide for:

- den enkeltes danning, frihet, utvikling og myndiggjøring, slik at alle, uavhengig av bakgrunn, kan finne mot til meningsfull og forpliktende deltakelse i samfunnet.
- et åpent, inkluderende, demokratisk og bærekraftig samfunn der alle deltar i solidaritet og med gjensidig respekt for det menneskelige mangfold og naturen.
- gode rammer for en fri, aktuell og fremtidsrettet folkehøgskole med høy kvalitet.
- videreutvikle folkehøgskolen som et skoleslag for danning og folkelig opplysning.
- å sikre at alle har en reell, praktisk og økonomisk mulighet til å gå på folkehøgskole.
- en attraktiv og god arbeidsplass for alle som jobber i skoleslaget.

Del C: Prioriterte områder 2025 – 2029

Folkehøgskolen skal gå engasjert og modig inn i vår tid. Vi erkjenner at klimakrisen krever handling og setter demokratiets løsningsevne på prøve. Vi vil møte klimafiendtlighet og antidemokratiske tendenser med humanistiske verdier.

Dagens folkehøgskoleelever har vokst opp med en politisk og teknologisk virkelighet hvor skillet mellom sant og usant - og dermed mellom rett og galt - utfordres. Den utfordringen skal vi møte sammen med elevene. Folkehøgskolen skal tilby levende og mangfoldige demokratiske fellesskap hvor den enkelte elev møtes med respekt. Vi skal bekjempe utenforskap med inkludering og solidaritet.

På bakgrunn av idé- og prinsippprogrammet skal følgende punkter være prioriterte arbeidsområder for Folkehøgskoleforbundet i den kommende perioden. Styret bestemmer prioritering i det daglige arbeidet.

I idé- og utviklingsarbeid skal Folkehøgskoleforbundet:

- være skoleslagets sentrale organ for å ivareta og formidle folkehøgskolens idéer, tenkning, praksis og pedagogikk.
- ha et særlig fokus på demokratisk bevissthet, danning og beredskap.
- bidra til skoleutvikling og pedagogisk utviklingsarbeid, med et spesielt fokus på folkehøgskolen som en arena for dialog og demokratisk danning.
- bidra med tilbud om pedagogisk opplæring og kurs til alle yrkesgrupper på skolene.
- arbeide for å ta vare på seniorennes ressurser og erfaringer i idé- og utviklingsarbeidet.
- arbeide for større mangfold og representativitet i folkehøgskolen
- inspirere skolene til å redusere sitt klimaavtrykk gjennom drift og aktiviteter, og arbeide i lojalitet med felles bærekraftvedtak i organisasjonene i norsk folkehøgskole.
- bidra til forsknings- og utviklingsarbeid i skoleslaget.
- arbeide for et konstruktivt samarbeid med de andre organisasjonene i skoleslaget, spesielt inn mot en mulig omorganisering av sentralleddet folkehøgskolen.

- styrke sangtradisjonen i folkehøgskolen.
- være rustet for, og delta i den skolepolitiske debatten. Folkehøgskolen skal være en motvekt til målstyring, og arbeide aktivt for å formidle vår samfunnsnytte ut fra egne verdier og på egne premisser.
- arbeide for å øke skolenes styrerepresentanters kompetanse omkring drift av folkehøgskole.
- sikre god implementering av ny lov og forskrift, inkludert forståelse av revidert formålsparagraf.
- bidra til å styrke samarbeid, erfarings- og ideutveksling i nordisk folkehøgskole.

I arbeidet inn mot myndighetene skal Folkehøgskoleforbundet:

- arbeide for gode rammevilkår for folkehøgskolene.
- arbeide for støtte fra myndighetene til prosjekt som fremmer skolenes dannelses- og folkelige opplysningsoppdrag.
- arbeide for økt statlig tilskudd til finansiering av etter- og videreutdanning av ansatte i folkehøgskolen.
- arbeide for å bedre studiefinansieringen for folkehøgskoleopphold.

På arbeidslivsfeltet skal Folkehøgskoleforbundet:

- arbeide for gode og rettferdige arbeidsforhold for alle medlemmer.
- videreutvikle organisasjonen til beste for medlemmene, inkludert å gi opplæring og støtte til lokallagsarbeid.
- bidra til å videreutvikle den norske tre-part-modellen i utdanningssektoren og de overordna
- ivareta rammevilkårene for ansatte.
- arbeide for å styrke rekrutteringa innenfra til lederstillinger i skoleslaget.
- jobbe for avtaleverk som ivaretar både arbeidstagere og skoleslagets særpreg.
- styrke det lokale partssamarbeidet gjennom tillitsvalgtopplæringen.
- arbeide for å rekruttere alle ledere i folkehøgskolen som medlemmer.
- arbeide for å øke medlemstallet i alle yrkesgrupper.